

А. У. Тамашкова
Навук. кір. Т. А. Фіцнер,
канд. філал. навук, дацэнт

АДМЕТНАСЦЬ ЛАЦІНАМОЎНАЙ ПАЭЗІІ БЕЛАРУСІ РАННЯГА РЭНЕСАНСУ

Лацінамоўная паэзія – гэта гісторыка-літаратурны феномен у духоўнай культуры Беларусі, адметны тым, што ўзнік у перыяд ранняга гуманізму, да з’яўлення шырокай сеткі езуіцкіх калегіумаў, у якіх практычнае і тэарэтычнае прыгожае пісьменства выкладалася на прыкладах антычнай літаратуры. Найбольш яркімі прадстаўнікамі новалацінскай паэзіі ранняга Рэнесансу з’яўляюцца Ян Вісліцкі і Мікола Гусоўскі, якія, акрамя лацінамоўных вершаў (элегій, од, эпіграм, элегічных вершаў і інш.), стварылі першыя ўзоры паэтычнага ліра-эпасу: Я. Вісліцкі – гераічную паэму “Пруская вайна”, М. Гусоўскі – сінкрэтычную паводле жанравай прыроды “Песню пра зубра”. Творам “Пруская вайна” Я. Вісліцкі прапанаваў арыгінальнае вырашэнне гераічнай тэмы. Ён абапіраўся на фальклорныя і кніжныя крыніцы. Сфарміраваўшы шляхам гістарычнай рэтраспекцыі мастацкае ўяўленне пра ўнікальнасць гістарычнага шляху Айчыны, аўтар стварыў уласную паэтычную аксіялогію, якая звязана з ацэнкай гістарычнага значэння Грунвальдскай бітвы. Элегічная дамінанта пераважае ў жанравай прыродзе “Песні пра зубра” М. Гусоўскага: ужыванне адпаведнага паэтычнага памеру (элегічны двуверш), уплыў творчай гісторыі помніка (першапачаткова задуманы як эпікграма або элегія прэзентатыўнага характару). “Песня пра зубра” – гэта першы ў літаратуры Беларусі ўзор агіяграфічнай паэмы, у якой адбывалася ўвасабленне гераічнага ідэалу: “Гусоўскі першы ў літаратуры Беларусі стварыў паэтычны твор сусветнага ўзроўню, прасякнуты патрыятычнымі ідэямі і настроямі, выказаў сваё грамадзянскае пачуццё любові да Айчыны непасрэдна мовай яркіх мастацкіх вобразаў” [1, с. 100]. Я. Вісліцкі і М. Гусоўскі выпрацавалі арыгінальную творчую метадыку выкарыстання літаратурнай спадчыны антычнасці (на ўзроўні фармальнай паэтыкі і ў плане вобразна-тэматычных прыярытэтаў). У іх творах імітацыя (як генеральная метадыка засваення антычнасці) набліжаецца да вышэйшага ўзроўню – эмуляцыі. У межах вобразна-выяўленчай топікі старажытнарымскай паэзіі яны стварылі арыгінальныя паводле задумы, кампазіцыі, сюжэта і ідэяна-мастацкага выканання паэтычныя творы.

Літаратура

1 Кавалёў, С. Шматмоўная паэзія Вялікага Княства Літоўскага эпохі Рэнесансу : манаграфія / С. Кавалёў. – Мінск : Кнігазбор, 2010. – 376 с.

М. П. Тачылкіна
Навук. кір. З. У. Шведава,
канд. філал. навук, дацэнт

НАЗОЎНИКАВЫЯ ФРАЗЕЛАГІЗМЫ БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ З КАМПАНЕНТАМ-НАЙМЕННЕМ АТМАСФЕРНЫХ АПАДКАЎ

Фразеалагізмы беларускай мовы з’яўляюцца крыніцай атрымання ведаў і ўстановак культуры беларускага народа, спосабаў пазнання свету і іх вербальнага адлюстравання для наступных пакаленняў. У гэтых адносінах прадстаўляюць цікавасць фразеалагізмы беларускай літаратурнай мовы з кампанентам-найменнем віду